

อัตวิสัยและเพศวิธของผู้หญิงโสไคในสังคมเมือง: การวิจัยเชิงคุณภาพ

ขวัญสุดา ราชแก้ว¹, เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เรอร์² และ พิมพวัลย์ บุญมงคล³
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล^{1,2,3}
E-mail: K_hwan_suda@hotmail.com¹

วันที่รับบทความ: 24 มีนาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ: 24 พฤษภาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 26 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวตนความเป็นคนโสไค อัตวิสัยทางเพศ เพศวิถี สุขภาพทางเพศ และการต่อรองต่อต้านในเรื่องเพศวิถีของผู้หญิงโสไคในสังคมเมือง โดยใช้แนวคิดเพศภาวะ เพศวิถี แนวคิดตัวตนและอัตวิสัย และแนวคิดสุขภาพทางเพศเป็นกรอบในการศึกษา ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับหญิงโสไค อายุระหว่าง 29-45 ปี จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า การย้ายถิ่นมาสู่เมืองทำให้ผู้หญิงโสไคพบกับพื้นที่ใหม่ที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้เกิดความก้าวหน้า และหล่อหลอมให้มีอิสระทางความคิด พฤติกรรม ตลอดจนการสั่งสมทุนทางเศรษฐกิจ และเกิดการนิยามความโสไคเป็นสถานะอย่างหนึ่ง จุดมุ่งหมายในชีวิตกับคู่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพื่อการสร้างครอบครัว แต่เป็นการแสวงหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการศึกษาและการงานแทน นำมาสู่การแสดงออกตัวตนและการนิยามเพศที่ไม่จำกัดเพียงชายหรือหญิง แต่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ ซึ่งมีความเลื่อนไหลไปมาเสมอ ด้านสุขภาพทางเพศตระหนักสิทธิเรื่องเพศ และมีพฤติกรรมทางเพศที่ระมัดระวัง เป็นสุข และปลอดภัย ซึ่งเกิดขึ้นกับคู่ความสัมพันธ์ โดยมักแสดงออกผ่านการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน และพูดคุย โดยอาจไม่พัฒนาสู่การมีเพศสัมพันธ์ และมีการต่อต้านต่อรอง โดยมีการรับรู้และป้องกันความคิด ความรู้สึกต่อมุมมองของสังคม ในรูปแบบการให้คุณค่าในตนเอง ผ่านการพัฒนาตนเอง และการมองความสัมพันธ์ทางเพศเป็นเรื่องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ที่ตนเองไม่ได้ตกเป็นรองฝ่ายเดียว

คำสำคัญ: เพศภาวะ เพศวิถี อัตวิสัย ประสบการณ์ ผู้หญิงโสไค

Subjectivity and Sexuality of Single Women in Urban Society: A Qualitative Study

Kwansuda Rachkaew¹, Penchan Pradumook Sherer² and Pimpawun BoonMongKon³
Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University^{1,2,3}
E-mail: K_hwan_suda@hotmail.com¹

Received: March 24, 2023

Revised: February May 24, 2023

Accepted: May 26, 2023

Abstract

This qualitative research on sexual subjectivity and sexuality of single women in urban society: a study in Bangkok, aimed to study the self of singlehood and sexual subjectivities sexuality and sexual health experience as well as the resistance and negotiations on the sexuality of the single women in the urban area. For the conceptual framework, the research used the concepts of sexual, sexuality, self, subjectivity, and sexual well-being. The study applied qualitative methods using in-depth interviews with eight single women aged between 29-45 years old and analyzing data with content analysis.

The study found that the relocation to the urban area allows the women to discover a “New Space” where they can learn, experience, and seek opportunities and advancement, whereas the urban environment shapes independence in these women and develops their behaviors and financial gains. This study also shows that being single is only by status as every single woman has their ‘partner’ in a relationship made unofficial as their aims are not having a family but building financial stability and pursuing higher education. They hinge on these objectives and stand strong in society. Therefore, these women’s backgrounds lead to distinctive attitudes and definitions of “sex”, where the word does not solely mean the physical gender of male and female but a matter of satisfaction in the current stage that can very well be fluid. It was found that everyone acknowledges and understands sexual well-being, where they can cultivate pleasure, happiness,

safety, and sexual rights to show their satisfaction with the relationship. Their relationships are typically demonstrated as partners living together, hanging out, talking, and consulting each other, which do not necessarily develop into intimacy. These women took resistance and negotiations of normative sexuality towards their own sexual choices by realizing their personal value and ability, holding fast to self-improvement, and considering sexual relationships as a tradeoff for one's own interests.

Keywords: Sexuality, Subjectivity, Sexual Experiences, Single Women

บทนำ

บริบทสังคมเมืองในปัจจุบันเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของผู้คนยุคใหม่ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้หญิงที่เข้าสู่การทำงานเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีรูปแบบการใช้ชีวิตคนเดียว อันเป็นผลพวงจากโครงสร้างทางสังคมที่เปิดกว้าง อีกทั้งผู้หญิงได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับสูง มีความสามารถหลากหลายกลายเป็นผู้ที่มีความรู้ ส่งผลให้มีสิทธิ์ในการเลือกหรือกำหนดทางเดินชีวิตของตนเอง มีความสามารถในการพึ่งพาตัวเอง มีความสามารถในการแสวงหาสถานะทางด้านเศรษฐกิจและมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานไม่ด้อยไปกว่าผู้ชาย รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องการแต่งงานที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคมหรือครอบครัวจากการปลูกฝังความสมบูรณ์แบบของความเป็นลูกสาวของครอบครัว ในช่วงวัยเจริญพันธุ์ที่ผูกติดไว้กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การแต่งงาน การมีลูก และบรรทัดฐานเรื่องเพศภาวะของความเป็นผู้หญิงที่ดีสมบูรณ์แบบ (ธัญดา บุรณวุฒิ, 2553) ก็เปลี่ยนแปลงไปดังที่ได้ปรากฏในพื้นที่ทางสังคม

ภาวะความเป็นโสด มุมมองต่อความเป็นครอบครัว และการแต่งงานของผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตดังกล่าว ทำให้มุมมองต่อการแต่งงานของประชากรไทยเปลี่ยนแปลงไป ดังเห็นได้จากทั้งสถิติการจดทะเบียนสมรสที่น้อยลง ข้อมูลจากนักบริหารการทะเบียน และกรมการปกครองแสดงแนวโน้มการลดลงของการจดทะเบียนการสมรส โดยระบุว่ามีการจดทะเบียนสมรสในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 313,546 คู่ แต่ในปีพ.ศ. 2560 มีจำนวนลดลงเหลือเพียง 297,501 คู่เท่านั้น สอดคล้องกับการรายงานผลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในกลุ่ม Gen Y ที่เกิดช่วงปี พ.ศ. 2523-2543 หรือผู้ที่มีอายุระหว่าง 22-42 ปี มีค่านิยมในการใช้ชีวิตคู่ที่เปลี่ยนไป คือ การมุ่งทำงานให้ประสบความสำเร็จ ครอบตัวเองเป็นโสด ไม่สมรส และไม่มีลูก

ไม่เพียงเท่านั้นในอีกมุมหนึ่งยังส่งผลให้เกิดความหลากหลายเรื่องเพศวิถีของผู้หญิงโสดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงออกของรสนิยมทางเพศอย่างเปิดเผย การทำศัลยกรรม การแสวงหาคู่ความสัมพันธ์ทางเพศ นอกจากนี้ยังมีการดำรงชีวิตที่ไม่ผูกติดกับค่านิยมกระแสหลัก เช่น พฤติกรรมการอยู่เป็นคู่โดยไม่มีการแต่งงาน (cohabitation) รักเพศเดียวกัน (homosexuality) และการแสวงหาความสุขทางเพศกับคู่รักของตนเอง อย่างเปิดเผย อีกทั้งการมีเพศสัมพันธ์แบบชั่วครั้งชั่วคราว (one night stand sex) การมีเพศสัมพันธ์เพื่อความสนุก (sex enjoy) รวมไปถึงลักษณะการมีเพศสัมพันธ์เพื่อการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ และเพื่อการต่อรองทางด้าน

เศรษฐกิจ รูปแบบพฤติกรรมทางเพศและลักษณะเพศวิถีที่มีความหลากหลายดังกล่าว ได้ปรากฏอย่างแพร่หลาย ส่วนหนึ่งได้กลายเป็นวัฒนธรรมทางเพศของผู้คนในสังคม (ทิพวรรณ ศิริสัมพันธ์ และคณะ, 2562)

อย่างไรก็ตาม ปฏิเสธไม่ได้ว่าในสังคมไทยยังมีการอวดประเพณี ที่ใช้อำนาจทางวัฒนธรรมเป็นกลไกควบคุมผ่านความคิด รูปแบบเพศวิถีของผู้หญิง ในอดีตจึงถูกให้คุณค่าต่อการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม การไม่แสดงออกเรื่องทางเพศ อย่างเปิดเผย การรักษาพรหมจรรย์จนกว่าจะแต่งงาน อีกทั้งมีการให้ความหมาย การมีเพศสัมพันธ์ที่นอกเหนือจากการแต่งงานเป็นเรื่องที่ผิด การยอมรับการมีเพศสัมพันธ์เฉพาะในสถาบัน การแต่งงานเท่านั้น ดังนั้นเรื่องเพศวิถีที่ได้รับการยอมรับว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามจึงอยู่ในรูปแบบของการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ผัวเดียวเมียเดียว และเป็นไปเพื่อการเจริญพันธุ์อันเกิดจากความรัก (ติโมหะ ที โอะหะเน็น และ พิมพัลย์ บุญมงคล, 2555) ด้วยเหตุนี้ในชีวิตของผู้หญิงทุกคน จึงถูกเชื่อมโยงเข้ากับ ความเป็นผู้หญิงที่ดี เป็นภรรยา เป็นแม่ การแต่งงานและเข้าสู่การมีครอบครัวที่สมบูรณ์ ตามบรรทัดฐาน ของสังคม สิ่งประกอบสร้างเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ย้อนแย้งกับระบบคิด และ รูปแบบเพศวิถีของผู้หญิงโสด ดังที่ปรากฏในสังคม อีกแง่มุมหนึ่งยังส่งผลทำให้สังคม มีมุมมองต่อตัวตนผู้หญิงที่เป็นโสดไม่ได้แต่งงาน ไม่มีลูก ถูกตั้งคำถามและมองว่าเป็นผู้ที่ มีความบกพร่องหรือเปี่ยงเบน เป็นชุดความคิดที่สังคมถูกนำเอามาใช้ตัดสินผู้หญิงจำนวน หนึ่งเนื่องจากไม่ได้มีรูปแบบพฤติกรรมที่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม (กฤตยา อาชวนิจกุล และพริศรา แซ่ก้วย, 2551)

การศึกษาพฤติกรรมทางเพศส่วนใหญ่มุ่งที่กลุ่มวัยรุ่น และที่ให้ความสนใจ มุมมอง วิถีชีวิตทางเพศของผู้หญิงโสดในวัยทำงานยังมีจำกัด (Træen and Kvaalem, 2022) การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเข้าใจบริบทชีวิต ตัวตนทางเพศภาวะ เพศวิถีและอัตวิสัย ทางเพศของผู้หญิงโสดในสังคมเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปและไม่เป็นไปตามบรรทัดฐาน ของสังคม ทั้งในบทบาทความเป็นครอบครัว เป็นเมีย เป็นแม่และการมีเพศสัมพันธ์ ที่ไม่ได้อยู่ ในสถาบันการแต่งงาน ผ่านแนวคิดเรื่องเพศวิถี (sexuality) ที่หมายถึง วิถีชีวิตทางเพศ ระบบความคิดและพฤติกรรมที่ถูกกำหนดและสร้างความหมายเรื่องเพศ ในหลากหลายแง่มุม อันเป็นผลจากบริบท การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีองค์ประกอบหลายด้านมากกว่าเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ทั้งการให้ความหมายเรื่องเพศ คู่ความสัมพันธ์ ความปรารถนาอารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมทางเพศ (Dixon-Muelle, 1993) การศึกษานี้ มุ่งทำความเข้าใจมุมมอง เสี่ยง และ ประสบการณ์ของผู้หญิงโสดต่อเรื่องเพศวิถีดังกล่าว สุขภาวะทางเพศ และการต่อ

รองต่อต้านกับบรรทัดฐานทางเพศที่สังคมกำหนด เพื่อดำรงวิถีทางเพศที่ตนต้องการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพทางเพศให้กับกลุ่มผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงานในระบบสาธารณสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวตนความเป็นคนโสดและอัตวิสัยทางเพศ
2. เพื่อศึกษาเพศวิถีและประสบการณ์ทางเพศที่ส่งผลต่อสุขภาวะทางเพศ
3. เพื่อศึกษาการต่อรองต่อต้านในเรื่องเพศวิถีของผู้หญิงโสดในสังคมเมือง

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selective) คือ พื้นที่กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นตัวแทนของบริบทสังคมเมือง และผู้หญิงที่มีสถานะโสดจำนวน 8 คน โดยมีเงื่อนไขของความโสด คือ 1) เป็นผู้หญิงที่นิยามความหมายต่อตนเองในสถานะ “โสด” 2) ไม่เคยผ่านการสมรสหรือการหย่าร้างในทางกฎหมายและทางประเพณี 3) มีช่วงอายุระหว่าง 25-45 ปี หรือช่วง Generation Y และ 4) มีระดับการศึกษา ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป เนื่องจากเป็นกลุ่มชนชั้นกลางที่มีความรู้ ความกล้าแสดงออกต่อมุมมอง ความคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ และประสบการณ์ทางเพศได้เป็นอย่างดี

วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) เป็นการเก็บข้อมูลการสังเกตผ่านการทำกิจกรรม การพบเจอในชีวิตประจำวัน การนัดสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อนที่ผู้วิจัยได้ร่วมทำกับผู้อื่นให้ข้อมูลในแต่ละคน และการสังเกตการณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งในสื่อนี้ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนมีการแสดงความเป็นตัวตนของตนเองผ่านการโพสต์หรือการแชร์เรื่องราวมุมมอง ในแต่ละครั้งที่มีการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยจดบันทึกภาคสนามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ในเรื่องราว ประสบการณ์ มุมมองในชีวิตที่ถูกถ่ายทอดโดยผู้ให้ข้อมูลผ่านข้อคำถามหลักที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นกลุ่มเพื่อนในแวดวงสังคมเดียวกันกับผู้วิจัย ทำให้ง่ายต่อการขอเก็บข้อมูล และการแนะนำจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ในเริ่มต้นการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะชี้แจงเรื่องสิทธิในการให้ข้อมูล การรักษาความลับของข้อมูล และขออนุญาตผู้ให้

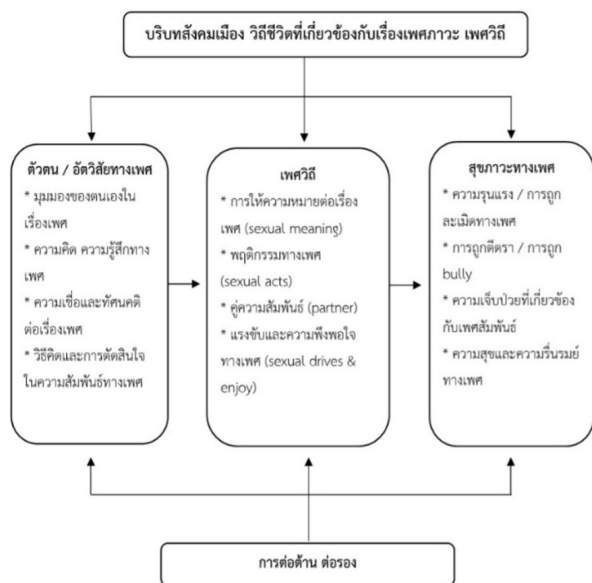
ข้อมูลทุกครั้งก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งในแต่ละครั้งที่ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที จำนวน 2-3 ครั้งต่อ 1 คน จนได้กลุ่มตัวอย่างครบทั้งหมด 8 คน การเก็บข้อมูลการวิจัยนี้ ใช้ระยะเวลา 1 ปี (เมษายน 2563-เมษายน 2564)

จริยธรรมการวิจัย การวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคนจาก คณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หมายเลข 2020/145 (B2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามหลักจริยธรรมการวิจัยในคนอย่างเคร่งครัด โดยการชี้แจงรายละเอียดของโครงการ การขอความยินยอม การไม่เปิดเผยข้อมูลข้อมูลส่วนตัว และไม่ละเมิดผู้ให้ข้อมูลหากมีความอึดอัดใจ ไม่สะดวกใจที่จะให้ข้อมูลต่อ เนื่องจากเรื่องราวทางเพศเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน มีความอ่อนไหว ผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ในการอธิบายขยายความ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจในบริบทชีวิต มุมมอง ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลผู้หญิงโสดทั้งหมด โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้ 1) การถอดเทปจากคำสัมภาษณ์ 2) การอ่านวิเคราะห์ข้อมูลจากการถอดเทปเบื้องต้น 3) การแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล จากนั้นนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ผ่านการให้ความหมาย ด้วยความเป็นจริงและเรียบเรียงเป็นเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์ ใช้การสอดแทรกคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลร่วมด้วย เพื่อสะท้อนมุมมองและวิธีคิดมีการบรรยายเชิงพรรณนาเพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุปที่แท้จริง โดยใช้ข้อสมมุติของกลุ่มตัวอย่างในการเขียน และนำมาอภิปรายผล โดยใช้ 5 แนวคิดหลัก คือ เพศภาวะ เพศวิถี แนวคิดตัวตน แนวคิดอัตวิสัยและแนวคิดสุขภาวะทางเพศ นำเสนอภายใต้ความเป็นบริบทสังคมเมือง ชีวิตทางเพศและการต่อรองต่อต้านในเรื่องเพศวิถีของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตามกรอบแนวคิดการวิจัยภาพ 1 มาร่วมอธิบายการให้ความหมาย มุมมอง และประสบการณ์เรื่องเพศของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษา และนำเสนอผลการศึกษาผ่านวิธีการเล่าเรื่อง (narrative) และการพรรณนา เพื่อสะท้อนชุดความรู้ มุมมองความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์ ผลกระทบด้านความรู้สึก ความรุนแรงที่เกิดขึ้นและสุขภาวะทางเพศ

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน เป็นกลุ่มผู้หญิงโสดที่มีภูมิลำเนาเดิมมาจากต่างจังหวัด และได้ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในสังคมเมืองใหญ่ เพื่อเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมหรืออุดมศึกษา และย้ายเข้ามาเมื่อตนเองเริ่มต้นทำงาน ในลักษณะการอยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเป็นการพักอยู่คอนโดมิเนียมในใจกลางเมืองและอยู่บ้านชนเมืองเพียงลำพัง

ปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงโสดมีลักษณะการใช้ชีวิตเป็นไปในทิศทางใกล้เคียงกัน คือ ให้ความสำคัญกับหน้าที่การงานเป็นหลัก อันเป็นผลมาจากความสามารถและการศึกษาตามสายวิชาที่ตนเองได้เล่าเรียนมา และด้วยสังคมในรั้วมหาวิทยาลัย และสังคมจากการทำงานได้ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงโสดพบเจอกับผู้คนใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายมากเมื่อเทียบกับการใช้ชีวิตในสังคมชนบท โดยในอดีตกลุ่มตัวอย่างทุกคน ล้วนมีประสบการณ์การมีแฟนที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงที่เว้นว่างจากการทำงาน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมักจะมีกิจกรรมที่ทำตามความสนใจที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงโสด

นาม สมมติ	อาชีพ/ตำแหน่ง	Lifestyle	ประสบการณ์การมีแฟน	ความสัมพันธ์ในปัจจุบัน
เจเจ	พนักงานบริษัทเอกชน	- เที่ยวตามร้านคาเฟ่/เข้าวัดทำบุญ - เที่ยวในประเทศเกาหลี - ชอบปิ้งย่าง/buffet	- มีแฟนครั้งแรกขณะเรียนป.ตรี	- คบหากับคู่ความสัมพันธ์เพศเดียวกัน - คู่ความสัมพันธ์เชิงเดียว
มด	พนักงานหน่วยงานเอกชน	- ออกกำลังกาย - เที่ยวทะเล - เลือกซื้อของ/อาหารตามรายได้ที่มี	- มีแฟนครั้งแรกขณะเรียนป.ตรี - ความสัมพันธ์เพศเดียวกัน	- คู่ความสัมพันธ์เชิงเดียว
คิม	เจ้าของกิจการ	- ออกกำลังกาย - เที่ยวกับกลุ่มเพื่อน/ร้านอาหารกึ่งบาร์ตามโอกาส	- ปิดบังความสัมพันธ์กับแฟนตอนอยู่ชนบท	- คู่ความสัมพันธ์เชิงซ้อน/ One Night Stand
ยูย	พนักงานบริษัทเอกชน	- ไปช้อปปิ้งและทานอาหารอร่อย ๆ กับน้อง - ชอบของที่ลดราคา	- มีแฟนครั้งแรกขณะเรียนป.ตรี	- คู่ความสัมพันธ์เชิงเดียว
อ้อม	พนักงานบริษัทเอกชน	- ออกกำลังกาย - ชอบของที่ลดราคา - ห้องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน	- ปิดบังความสัมพันธ์กับแฟนตอนอยู่ชนบท - ถูกล่วงละเมิดทางเพศ	- คู่ความสัมพันธ์เชิงเดียว
โบว์	พนักงานหน่วยงานของรัฐ	- พักผ่อนอยู่บ้าน - ติดตามข่าว/โซเชียลมีเดีย - ชอบปิ้งออนไลน์	- มีแฟนครั้งแรกขณะเรียนป.ตรี	- คู่ความสัมพันธ์เชิงเดียว
จูน	พนักงานหน่วยงานของรัฐ	- ดูแลและเล่นกับแมว - พูดคุยแลกเปลี่ยนประเด็นสังคมบนคลับเฮ้าส์	- มีแฟนครั้งแรกขณะเรียนป.ตรี	- คู่ความสัมพันธ์เชิงเดียว
ตอง	ธุรกิจสังหาริมทรัพย์	- เที่ยวในผับ/บาร์ /ร้านอาหารกึ่งบาร์	- มีแฟนครั้งแรกขณะเรียนป.ตรี	- คู่ความสัมพันธ์เชิงซ้อน / One Night Stand

การศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเมื่ออยู่ในบริบทสังคมเมืองจะมีความเป็นอิสระ และสามารถมีรูปแบบ การใช้ชีวิตได้ตามใจที่ตนเองต้องการ ซึ่งแสดงให้เห็นในรูปแบบของการตามกระแสแฟชั่นและการได้รับอิทธิพลของสื่อที่นำไปสู่การแสดงออก พฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การเที่ยวกลางคืน การดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงการไปท่องเที่ยว ในสถานที่ที่เป็นกระแสตามสื่อหรือการพบปะสังสรรค์กันในกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ยังมี มุมมองของ การมีคู่หลายคนหรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศชั่วคราวครั้งชั่วคราวเป็นเรื่อง ธรรมดา อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้เริ่มต้นความสัมพันธ์ได้ง่ายจาก 1) เพื่อนหรือคน

รู้จักในวงสังคมเดียวกัน เช่น วงสังคมเรียนมหาวิทยาลัย วงสังคมในที่ทำงาน 2) การไปเที่ยวผับ/บาร์ แล้วพัฒนาไปเป็นความสัมพันธ์แบบชั่วครั้งชั่วคราว หรือมีเพศสัมพันธ์แบบชั่วข้ามคืน (one night stand) และ 3) จากเว็บไซต์หาคู่ ทั้งในกรณีหาเพื่อนหรือคนรู้จักใหม่ ๆ และค้นหาความสัมพันธ์ที่ไม่ผูกมัด ซึ่งวิถีชีวิตดังกล่าวนี้แตกต่างจากการมีวิถีชีวิตที่อยู่ในสังคมชนบท กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังสะท้อนถึงการได้รับปลูกฝังจากครอบครัว ภายใต้ชุดความคิดหรือชนบบางอย่าง เช่น การปลูกฝังให้ตื่นเช้าทานอาหารเป็นเวลา อยู่ในกาลเทศะ ใส่เสื้อผ้ามิดชิด เรียบร้อย หรือเรื่องการมีความรักที่ห้ามแสดงออกว่ามีความรัก ห้ามอยู่กับผู้ชายหรือไปไหนมาไหนกับผู้ชาย 2 คน รวมถึงการปลูกฝังห้ามมีความรักในวัยเรียนที่พบในกลุ่มตัวอย่างบางคนด้วย ลักษณะการใช้ชีวิตของกลุ่มตัวอย่างในบริบทสังคมชนบท จึงเป็นไปตามครรลองคลองธรรมที่ผู้หญิงควรเป็นตามความเข้าใจของสังคม แม้ว่าในบางคนจะมีพฤติกรรมบางอย่างที่ขัดต่อชนบความเชื่อเดิม แต่ก็จะเป็นไปในลักษณะที่ต้องหลบซ่อนไม่ให้ครอบครัวได้รู้

ผลการศึกษาพบว่า มีประเด็นสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงตัวตน อัตวิสัย เพศภาวะ และประสบการณ์ทางเพศที่กลุ่มผู้หญิงโสดพบเจอ โดยมีข้อค้นพบ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ตัวตนความเป็นโสดและอัตวิสัยทางเพศ 2) รูปแบบเพศวิถีของผู้หญิงโสด 3) พฤติกรรมทางเพศ ประสบการณ์ และสุขภาวะทางเพศของผู้หญิงโสด และ 4) การต่อรองต่อต้าน ดังนี้

1. ตัวตนความเป็นโสดและอัตวิสัยทางเพศ

กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงโสดมีทัศนคติการมองสภาวะความโสดของตนเอง โดยการเปรียบเทียบวิถีชีวิตด้านที่โสดกับวิถีชีวิตในระหว่างที่คบหาอยู่กับคนรัก และมักให้ความหมายของความเป็นโสดต่อตนเองในด้านบวกจากการได้ใช้ชีวิตอยู่คนเดียว ในลักษณะของการมีอิสระ ได้ทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ ได้อยู่กับการทำงานในรูปแบบของตนเองและให้นิยามความโสด คือ

1.1 มีความเป็นอิสระ ความโสด คือการไม่มีสถานะหรือข้อกำหนดใด ๆ กับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งทำให้เกิดความรู้สึกอิสระในแง่ของการใช้ชีวิตทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกินข้าว การเดินทางท่องเที่ยว หรือการตัดสินใจต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องกังวลหรือคำนึงถึงใครคนอื่นเมื่อเทียบจากประสบการณ์การมีแฟนในอดีต

“รู้สึกมีอิสระในการคิดหรือทำอะไรตามใจตัวเอง และสมัยนี้การเป็นโสดก็ได้เป็นสิ่งไม่ผิดอะไร เรากลับคิดว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เรามีเวลาอยู่กับตัวเอง อยากทำอะไรทำ อยากไปไหนก็ไป เวลาเหงาก็มีเพื่อนและครอบครัวคอยให้กำลังใจ รวมถึงมีเรื่องอื่นในชีวิตที่ต้องคิดอีกมากเช่น งาน เรียน สุขภาพ ครอบครัว และการหาเงิน” (โบว์, 29 ปี)

1.2 มีเวลาให้กับตนเอง และกับครอบครัว สถานะความโสดทำให้มีเวลาเพิ่มมากขึ้นและเวลาเหล่านั้นมักจะนำมาใช้ร่วมกับครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมาเป็นอันดับแรก ๆ ในชีวิต และมองว่าการได้ใช้เวลาอยู่ร่วมกับครอบครัวยิ่งทำให้พวกเขามีความสุข และมีความมั่นคงในชีวิตโดยที่ไม่รู้สึกโหยหาความรักอื่นได้อีก

“ได้กลับไปเยี่ยมครอบครัวบ่อยมากขึ้น ไปแทบทุกวันหยุดเลย และพาครอบครัวไปทานข้าว ไปท่องเที่ยวพักผ่อนที่ทะเลบ้าง ภูเขาบ้างในวันหยุดยาว บางสัปดาห์ก็ได้ไปวัดทำบุญ เปลี่ยนสถานที่ไปเรื่อย ๆ มองเห็นครอบครัวมีความสุขเราก็มีเรี่ยวแรงในการทำงานหาเงิน” (มด, 29 ปี)

1.3 ได้ทำกิจกรรมที่ตนเองชอบและหาความสุขให้กับตนเอง ความสุขที่เกิดขึ้นในขณะที่ครองตัว เป็นโสด คือการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของตนเองตามความสนใจของแต่ละบุคคล

“เราใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับเพื่อน เช่น เที่ยวห้าง ดูหนัง เที่ยวสถานบันเทิงกับกลุ่มเพื่อน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ” (ตอง, 34 ปี)

“ได้ใช้เวลาทุ่มเทให้กับการเรียนและงานมากขึ้น พอมีเวลาว่างก็จะพักผ่อนด้วยการไปช้อปปิ้งออนไลน์ เดินตลาดคนเดียว ทานอาหารอร่อย ๆ นอนดูซีรีส์ที่ชอบเพื่อให้รางวัลตัวเอง” (โบว์, 29 ปี)

1.4 ได้พัฒนาตัวเองและมีโอกาสเลือกมากขึ้น ความโสดทำให้กลุ่มผู้หญิงโสดใช้เวลาไปกับการพัฒนาตัวเองผ่านการทำงาน หรือการศึกษาในสิ่งที่ตนเองสนใจได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องรู้สึกกังวลในการประคับประคองความสัมพันธ์ หรือดูแลความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นขณะที่มีแฟน รวมถึงการมีโอกาสดูเลือกและพบเจอคนใหม่ ๆ ที่อาจนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ คบหา แต่งงาน หรือสร้างครอบครัวร่วมกันในอนาคตได้

“ในชีวิตตอนนี้แพลนเรื่องการมีคู่ฉันไม่มีในหัวเลย ตอนนี้มุ่งหวังแค่ว่าอยากเรียนคอร์สทำนันทานี่ ทำขนมบ้าง เพื่อที่จะมีธุรกิจเป็นของตัวเองอยากทำธุรกิจร่วมกับพี่น้องที่บ้าน มันก็เลยไม่มีเวลาให้ต้องมานั่งคิดเรื่องคู่ไม่ค่อยได้โฟกัสเรื่องอื่นเลย คิดแค่เรื่องงานอย่างเดียว แต่อนาคตถ้าจะคบใครก็ต้องดูที่ความมั่นคง เมื่อก่อนเคยคิด

ว่าอาจจะยังไม่ต้องสร้างอะไรไปด้วยกันแต่ด้วยวัยตอนนี้ คือ ผู้ชายที่จะมาอยู่เป็นคู่ก็ต้องมีอะไรข้างหลังมาบ้างแล้ว เราจะดูความมั่นคงเป็นหลัก และผู้ชายในอุดมคติก็ยังคงเป็นคนหล่อและขาวเหมือนเดิม” (ยัย, 30 ปี)

กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงโสดเหล่านี้ต่างมีวิถีชีวิตความเป็นโสดที่ผูกโยงไปกับหน้าที่การงาน การแสวงหาความมั่นคงทางฐานะและด้านเศรษฐกิจ การให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อการพัฒนาตัวเอง และให้ความสุขต่อการได้ทำกิจกรรมที่ชอบ การได้มีเวลาที่ได้พักผ่อนอยู่ร่วมกับครอบครัวและกลุ่มเพื่อนมากกว่าการโหยหาในเรื่องความรัก อารมณ์ความรู้สึกหรือสัมพันธ์ระหว่างคู่ต่อคนรักหรือคนที่เคยคบหา

การได้แสดงออกตัวตน ในพื้นที่ของความเป็นสังคมเมืองที่เปิดกว้าง รวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดให้เห็นความหลากหลายของวัฒนธรรมทางเพศได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงที่อยู่ในสังคมเมืองเรียนรู้ ปลดปล่อยความเป็นผู้หญิงหรือความเป็นลูกสาวจากครอบครัวดั้งเดิมที่เคยถูกปลูกฝังวัฒนธรรมทางเพศภายใต้ข้อจำกัดเรื่องในเรื่องเพศเข้าสู่ความมีอิสรภาพทางเพศมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งได้สะท้อนออกมาในรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น 2 รูปแบบ คือ 1) คู่ความสัมพันธ์เชิงเดี่ยว มีลักษณะความสัมพันธ์กับคู่ความสัมพันธ์เพียงคนเดียว มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น เพื่อน คนคุย เพื่อนกินข้าว เพื่อนเที่ยว เป็นต้น แต่โดยรวมเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะพิเศษ มีบทบาทในชีวิตมีบทบาทในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือการเงิน ช่วยเหลือยามเจ็บป่วยหรือมีอิทธิพลต่อความรู้สึกที่มากกว่าความสัมพันธ์ในรูปแบบเพื่อนทั่ว ๆ ไป และ 2) คู่ความสัมพันธ์เชิงซ้อน มีลักษณะความสัมพันธ์พร้อมกันหลายคนในเวลาเดียวกัน โดยในแต่ละคนอาจตอบโจทยความต้องการในเรื่องต่าง ๆ ของผู้หญิงโสดไม่เหมือนกันได้

นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสิ้นเปลือง และการให้ความหมายเพศภาวะที่แตกต่างออกไปจากชนบทเดิมเช่นกัน คือ

1.5 ไม่จำกัดเพศ กลุ่มตัวอย่างบางรายพบว่า ไม่สามารถนิยามว่าตัวเองมีเพศสภาพแบบใด และไม่จำกัดเพศของคู่ความสัมพันธ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต แม้ว่าในอดีตจนถึงปัจจุบันจะมีความสัมพันธ์แบบหญิง-หญิง หรือความสัมพันธ์แบบชาย-หญิงมาตลอด แต่ในปัจจุบันสามารถเปลี่ยนรสนิยมทางเพศได้เสมอ เนื่องจากยึดมั่นในความรู้สึกรัก และพึงพอใจในช่วงเวลานั้น ๆ มากกว่าความสนใจในเรื่องเพศสภาพของคู่ความสัมพันธ์ ประกอบกับทัศนคติที่เห็นว่าความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในสังคม

“เราจะเลือกแบบไหนก็ได้ไม่ได้จำกัดเลยว่าวันนี้คนรักของเราจะเป็นผู้หญิงหรือเป็นผู้ชาย มันอยู่ที่ความรู้สึก ณ เวลานั้น ตอนนี้เราชอบผู้หญิงแต่วันข้างหน้าถ้ามันไป

ต่อไม่ได้แล้ว คู่ชีวิตคนถัดไปของเราอาจจะเป็นผู้ชายก็ได้หรืออาจจะเป็นเกย์ เป็นทอม จะเป็นอะไรก็ได้มันอยู่ที่ความรู้สึก ณ ขณะนั้น” (มด, 28 ปี)

1.6 เป็นคู่ partners ไม่ใช่คู่รัก มุมมองที่กลุ่มผู้หญิงโสดบางรายมีต่อเรื่องเพศ และคู่ความสัมพันธ์เป็นไปอย่างเปิดกว้าง ไม่จำกัดเพียงความสัมพันธ์กับใครคนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียว เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น มักเกิดจากความพึงพอใจระหว่างกัน ทั้งในรูปแบบชั่วคราวครั้งชั่วคราวเมื่อเจอกับคนที่ถูกใจในงานเลี้ยง หรือจากการเที่ยวกลางคืน (One night stand) และความสัมพันธ์แบบเพื่อนคู่นอน (Friend with benefit) โดยมองว่าความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเรื่องปกติสามารถเกิดขึ้นได้กับคนที่ตนเองพึงพอใจ และมีมากกว่า 1 คนได้ในเวลาเดียวกัน

“โต ๆ กันแล้ว เรามองว่ามันก็ปกตินะ เพราะตอนนี้เรายังโสด จะมีความสัมพันธ์กับใครก็ได้ที่เราโอเค แล้วก็เต็มใจด้วย ปกติเราจะแยกเรื่อง sex กับเรื่องงานออกจากกันได้ sex ส่วน sex งานส่วนงาน มี sex กันแล้วก็ยังทำงานด้วยกันได้ เพราะเราตกลงกันตั้งแต่แรก กับบางคนที่เป็นเพื่อนในที่ทำงานก็เป็นเหมือน partners สามารถพูดคุยปรึกษา หรือมี sex กันได้ แต่ไม่ใช่แบบเป็นคู่รักกัน ” (ตอง, 34 ปี)

1.7 ความเป็นอิสระ ไม่ต้องอยู่ในกรอบของผู้หญิงที่ตีสมบุรณ์แบบ ความอิสระ เป็นมุมมองหนึ่งที่ผู้หญิงโสดใช้นิยามตัวตนและเพศภาวะ โดยมองว่าแม้ว่าตนเองที่เป็นผู้หญิงสามารถมีอิสระ มีสิทธิเลือก และตัดสินใจเข้าหาคู่ความสัมพันธ์ที่สนใจได้เท่าเทียมกันกับเพศชาย ซึ่งต่างจากกรอบความเชื่อเดิมที่ผู้หญิงจะต้องรักษานวลสงวนตัว และอยู่ในครรลองคลองธรรมอยู่เสมอ

“ในจังหวะหรือบรรยากาศเป็นใจเราก็อาจจะเริ่มก่อนได้ แต่ว่าก็เป็นแค่การสะกิดหรือส่งสัญญาณให้ฝ่ายตรงข้ามรู้เท่านั้น แต่เราก็รับรู้ได้ว่าเราเป็นคนเลือกที่จะเริ่มก่อน” (อ้อม, 29 ปี)

2. รูปแบบเพศวิถีของผู้หญิงโสด

จากการศึกษาพบว่าผู้หญิงโสดในสังคมเมืองมีการให้ความหมายรูปแบบของการมีเพศสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป ในด้านหนึ่งมีทัศนคติเป็นหนึ่งในกิจกรรมพื้นฐานสำหรับการมีคู่ความสัมพันธ์ ขณะที่อีกด้านหนึ่งมองว่าเพศสัมพันธ์ไม่ใช่กิจกรรมที่จำเป็นเมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่ได้ทำกับคู่ความสัมพันธ์ อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่ตามมา ทั้งการท้อง การไม่พอใจของทั้งสองฝ่าย และในแต่ละช่วงวัยจะให้ความหมายต่อเพศสัมพันธ์แตกต่างกันไป

2.1 เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เป็นปกติของการมีคู่ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความรู้สึกดี ๆ ต่อกัน และมองว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นปัจจัยหลักของความสัมพันธ์ด้วย เพราะนอกจากจะเป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรักแล้ว เรื่องรสนิยมทางเพศและพฤติกรรมทางเพศยังเป็นเรื่องที่ต้องสื่อสารให้ตรงกันและร่วมกันสร้างบรรยากาศระหว่างคู่ความสัมพันธ์ด้วย เพื่อที่ในอนาคตหากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้พัฒนาไปสู่การสร้างครอบครัวร่วมกัน จะได้เป็นไปอย่างราบรื่น ลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

“ส่วนตัวมองว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักเป็นเรื่องปกติ มันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ยิ่งอยู่ในวัยนี้มันเหมือนก็เป็นปัจจัยหลักในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งเรามองว่ามันเป็นพื้นฐานของการใช้ชีวิตคู่ถ้าคิดจะเรียนรู้คิดจะศึกษาคิดจะมองอนาคตและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมันก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่เราควรมีและเป็นเรื่องที่เราควรมีตรงกัน ถ้าคนสองคนมีแล้วไม่ตรงกัน เช่น สเปก สไตล์ ไม่ตรงกันมันก็อาจจะทำให้การคบกันไม่สามารถไปถึงจุดหมายได้ บางอย่างมันอาจจะปรับได้หรือปรับไม่ได้ก็แล้วแต่คู่” (อ้อม, 29 ปี)

2.2 เพศสัมพันธ์ไม่สำคัญ แต่ต้องอยู่กันอย่างสบายใจ กลุ่มผู้หญิงโสดส่วนหนึ่งมีทัศนคติว่าเพศสัมพันธ์ไม่ใช่สิ่งจำเป็น เนื่องจากให้ความสำคัญกับความพึงพอใจระหว่างกัน ความสบายใจ และการดูแลซึ่งกันและกัน รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ที่มีผลต่อชีวิตของผู้หญิงโสด เช่น การงาน เป็นต้น โดยสามารถแยกเรื่องเพศสัมพันธ์ออกจากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น

“คนที่จะมีความสัมพันธ์กันเป็นคนรักกันไม่จำเป็นต้องมีเรื่อง sex เข้ามาเกี่ยวข้อง คนเราคบกันอยู่ด้วยกันแล้วสบายใจไม่จำเป็นต้องมี sex ก็ได้ถ้าสบายใจที่จะอยู่ด้วยกัน จริง ๆ คนเราจะคบกันไม่ได้หวังว่าจะคบเพื่อสืบพันธุ์หรือต้องมีกิจกรรมแบบนี้เพื่อความบันเทิง” (जेเจ, 31 ปี)

2.3 ต้องร่วมกันสร้าง ร่วมกันทำ เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ต้องร่วมกันสร้างร่วมกันทำ ไม่ใช่คู่ความสัมพันธ์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้นำหรือผู้ตามอยู่เสมอ ทั้งในแง่ของการชักชวน สัมผัสและการเฝ้าโลมซึ่งกันและกันก่อนจะมีเพศสัมพันธ์

“การกระทำที่เท่า ๆ กันทั้งคู่มีความเต็มใจทั้งสองฝ่าย ไม่ต้องให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรุกอย่างเดียว อีกฝ่ายรับแต่เป็นการร่วมกันทำ มันเป็นการค่อย ๆ ร่วมกันสร้างบรรยากาศไม่ว่าจะเป็นการสัมผัสกอดจูบลูบคลำใด ๆ ก็แล้วแต่มันต้องร่วมกันสร้าง” (อ้อม, 29 ปี)

2.4 การคำนึงถึงผลที่ตามมา การมีเพศสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จำเป็นต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อไม่มีการป้องกัน ทั้งการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และโรคติดต่อทางเพศ

“การมีเพศสัมพันธ์ถ้าเป็นเมื่อก่อนก็ต้องดูเรื่องความปลอดภัยเพราะเรายังไม่พร้อม ทุกวันนี้ก็ยังไม่พร้อมนะ แต่ถ้าในอนาคตซัก 30 แล้วทุกคนพร้อมแล้วที่บ้านก็เปิดโอกาสนะว่าถ้า 30 แล้วมันก็เป็นวัยที่มีได้ ถ้าเกิดความผิดพลาดหรือมีลูกโดยที่ไม่ได้ตั้งใจขึ้นมาเราก็สามารถรับผิดชอบเองได้แล้ว” (ยุ้ย, 29 ปี)

3. พฤติกรรมทางเพศ ประสพการณ์ และสภาวะทางเพศของผู้หญิงโสด

ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับคู่ความสัมพันธ์มักจะเริ่มต้นจากความรู้สึกดีต่อกันก่อน ทำให้ผู้หญิงโสดมีมุมมองว่าการมีเพศสัมพันธ์ทางกายเป็นเรื่องรองเมื่อเทียบกับความสัมพันธ์ทางใจที่ต่างฝ่ายต่างรู้สึกพึงพอใจต่อการเกิดเพศสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์ทางกายจึงเป็นเรื่องที่สามารถตกลงกันได้และยินยอมพร้อมใจกัน ทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มผู้หญิงโสดเหล่านี้จะเคยพบเจอเหตุการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายมีความต้องการ ไม่ตรงกัน เนื่องจากสาเหตุ เหนื่อยจากการทำงานหรือในสถานการณ์นั้น ๆ ไม่มีความพร้อม เช่น มีประจำเดือน มีเพื่อนหรือรูมเมตอยู่ในห้อง เป็นต้น แต่ฝ่ายชายก็มักจะเลือกถามหรือขอความยินยอมก่อนเสมอ เช่นเดียวกับฝ่ายหญิงที่สามารถปฏิเสธหรือต่อรองความต้องการนั้นได้

“ในคู่ของเราไม่มีการบีบบังคับนะ จะมีบ้างเวลาเขามีความต้องการ แต่เราไม่มีความต้องการและเราปฏิเสธ เขาก็หยุด” (จูน, 32 ปี)

นอกจากนี้ในการดูแล ป้องกัน และรักษาปัญหาสุขภาพทางเพศ กลุ่มผู้หญิงโสดให้ความสำคัญ และตระหนักถึงภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทุกราย เข้ารับการตรวจสุขภาพทั่วไปเป็นประจำทุกปี ตรวจภายใน และมีวิธีการป้องกันขณะมีเพศสัมพันธ์ด้วยการใช้ถุงยางจากฝ่ายชาย และใช้ยาคุมฉุกเฉิน รวมถึงใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลปัญหาจุดซ่อนเร้น เช่น ยากระชับช่องคลอด ยาสตรีเพ็ญภาค เป็นต้น เพื่อช่วยดูแลเรื่องเลือดลมขณะมีประจำเดือน และช่วยให้ผิวพรรณดูดีอยู่เสมอ

“คือเราจะต้องมีการคุยกันก่อนทำกิจกรรมเพราะว่าระหว่างทำเราต้องแสดงออกให้เขาเห็นว่า เราพร้อมหรือเราไม่พร้อม ซึ่งมันจะต้องมีการตกลงกันก่อนว่า อันนี้ safe อันนี้ไม่safe เช่น จะต้องมีการสวมถุงยางหรือไม่สวมก็จะต้องเป็นคนที่ยกขึ้นมาถามแล้ว โดยที่ฝ่ายเราเลือกที่จะทานยาคุม แล้วก็เราจะกินพวกรีแพร์กระชับ รักษาดูแลทั้งภายนอก ภายใน” (อ้อม, 30 ปี)

4. การต่อต้านต่อต้าน

การต่อต้านต่อรองของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาที่เป็นผู้ย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง และเป็นผู้หญิงโสดปรากฏออกมาในรูปแบบการเห็นคุณค่าของตนเองแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างพยายามเลือกสรรสิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิต การแต่งงานถูกขยับให้ช้าลง ไม่ใช่ใครก็ได้ที่จะสามารถเป็นคู่ความสัมพันธ์ โดยที่ไม่มีสิทธิเลือกและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างคู่ความสัมพันธ์จะเป็นไปในลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างได้ประโยชน์ หรือต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากผ่านการเลือกสิ่งที่ดีที่สุดแล้ว ในขณะที่เดียวกันผู้หญิงโสดยังสามารถดำเนินชีวิตด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น ดังนั้นการเข้ามาของคู่ความสัมพันธ์ที่จะสามารถพัฒนาไปสู่การแต่งงานหรือการสร้างครอบครัวร่วมกัน จึงต้องเป็นบุคคลที่เข้ามาเติมเต็มและสนับสนุนชีวิตของกันและกันให้มีความสุข ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แทนค่านิยมแบบเดิมที่ฝ่ายหญิงเป็นรองฝ่ายชายอยู่เสมอ

ถึงแม้ว่าผู้หญิงโสดจะมีประสบการณ์การถูกเหยียดตำหนิ ล้อเลียนรูปร่างหน้าตา รสนิยมทางเพศ ทั้งทางวาจาและท่าทางล้อเลียนจากสังคม การผ่านการมีลูกและกลายเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว หรือเคยพบเจอกับประสบการณ์การถูกขืนใจ ทั้งจากคู่ความสัมพันธ์เอง และบุคคลอื่นที่ไม่เต็มใจ แต่กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงโสดที่ศึกษากลุ่มนี้มีวิธีการปกป้องตนเอง ต่อรองกับสังคม และยังมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่างกายตัวเอง ดังที่ปรากฏในแง่ของการแต่งตัว ไลฟ์สไตล์ที่ใช้ชีวิต การมีอำนาจต่อรองกับคู่ความสัมพันธ์ในปัจจุบันที่เมื่อไม่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์ หรือการไม่ลดทอนคุณค่าของตนเองและไม่รู้สึกไม่บริสุทธิ์ หรือมีมลทินตามความคาดหวังของสังคมในแบบเดิมที่ผู้หญิงจะต้องบริสุทธิ์ และยึดถือพรหมจรรย์ไว้เฉพาะกับคู่สมรสเสมอ โดยปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้สามารถก้าวผ่านช่วงเวลาที่เราเรียกว่าได้ เป็นเพราะการสนับสนุนจากเพื่อนและครอบครัวในสังคมแบบเดียวกัน ประกอบกับการให้คุณค่าตัวเองและมองว่าตนมีสิทธิเหนือร่างกายของตัวเอง ไม่ใช่ฝ่ายชายหรือประสบการณ์ที่เราเรียกว่าจากคู่ความสัมพันธ์ คำพูดจากบุคคลภายนอกที่จะทำให้ตัวเองไร้ค่า จนไม่สามารถเริ่มต้นความสัมพันธ์ใหม่กับใครคนอื่นได้อีก

อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงโสดที่เลือกจะย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ เพื่อศึกษาต่อ ทั้งในระดับปริญญาตรี และในระดับที่สูงกว่าเพื่อการแสวงหาโอกาสความก้าวหน้า การทำงานที่ตอบโจทย์กับชีวิตของตนเอง โดยมีเป้าหมายคือการมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม และความเพียบพร้อมที่จะดูแลครอบครัวได้

ผลพวงหนึ่งที่ตามมาคือความรู้สึกเป็นอิสระจากคนรอบข้าง มีความเป็นปัจเจกมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญยุดา บุรณวุฒิ และณัฐสุตา เต้พันธ์ (2554) ที่พบว่า คนโสดพึงพอใจและมีความสุขต่อชีวิตจากการมีความอิสระในทุกด้าน ควบคุมชีวิตตนเองได้อย่างที่คาดหวัง และมีความเป็นตัวของตัวเอง และด้วยความคิดนี้ทำให้สามารถมีเพศวิถี คู่ความสัมพันธ์ และแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายของตนเองเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางใดก็ได้ที่กลุ่มตัวอย่างประสงค์และความต้องการอยากให้เป็นตามความปรารถนาที่สอดคล้องกับตน สอดคล้องกับการศึกษาของ พาร์คและคณะ (Park et al., 2021) ผู้หญิงโสดที่พึงพอใจทางเพศของตนเอง จะมีความสัมพันธ์กับการที่พวกเขามีมุมมองเชิงบวกต่อความเป็นคนโสด และมีแนวโน้มที่จะมีความปรารถนาต่อการมีคู่ โดยที่พวกเขาเชื่อว่า การไม่มีคู่ จะมีความสุข และมีความพึงพอใจต่อชีวิตในความเป็นคนโสดได้ด้วย

ด้วยเหตุนี้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจึงมีวิธีคิดและการแสดงออกที่ไม่ได้อยู่ในบรรทัดฐานเดิมอีกต่อไป เห็นได้จากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับคู่ความสัมพันธ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่สถานะของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เป็น “รอง” ในรูปแบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นตำแหน่งแห่งที่ที่ปรากฏเป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมระหว่างตัวเธอและคู่ความสัมพันธ์ และมีอิสระในการขับเคลื่อนความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นด้วย เช่น สามารถต่อรองหรือปฏิเสธที่จะไม่มีเพศสัมพันธ์กับฝ่ายชายได้ สามารถแสดงความต้องการทางเพศกับคู่ความสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมา การเปิดเผยรสนิยมทางเพศ การมีความสัมพันธ์ชั่วข้ามคืน (one night stand) และการคบหากับคู่ความสัมพันธ์หลายคนพร้อมกัน โดยที่สามารถเลือกจบความสัมพันธ์นั้น ๆ ได้เมื่อคู่ความสัมพันธ์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือไม่เป็นไปตามความคาดหวังของตนเอง นอกจากนั้นยังพบว่าผู้หญิงโสดมีความเป็นตัวของตัวเองและสามารถตัดสินใจในการเลือกหรือกำหนดอนาคตของตนเองได้ (empowerment) ทำให้เกิดการตัดสินใจในการเลือกใช้ชีวิตและเลือกสรรคู่ความสัมพันธ์แบบไม่จำกัดเพศ หรือการให้ความหมายในเรื่องของความเข้าอกเข้าใจกัน การเอาใจใส่ดูแลกันและกันมากกว่าความสัมพันธ์ทางเพศกับคู่ความสัมพันธ์ที่จะเข้ามาในอนาคตด้วย

ทั้งนี้ในมิติทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ได้ส่งผลต่อความคาดหวังในตัวผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงไม่ได้ถูกกำหนดบทบาทไว้เช่นเดิมให้เป็นส่วนหนึ่งของการให้กำเนิดบุตรและไม่สามารถอยู่ได้หากไม่ได้แต่งงานในงานศึกษาผู้หญิงโสดในสังคมเมืองนี้ยังสะท้อนให้เห็นอีกว่า ผู้หญิงที่มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองได้ด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นจากนิยาม

ความ “โสด” และ “วิถีปฏิบัติ” ของกลุ่มตัวอย่างที่มองว่าความโสดเป็นแค่สถานะเพียงอย่างหนึ่ง ซึ่งทุกคนล้วนมี “คู่” ทางความสัมพันธ์อยู่ เพียงแต่จุดมุ่งหมายในขณะนี้ไม่ได้ต้องการสร้างครอบครัวมีความรักหวานชื่น แต่ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้กลุ่มตัวอย่างยืนหยัดและสามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานศึกษาของทิพวรรณ ศิริสัมพันธ์ และคณะ (2562) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงยุคใหม่ มีอิสระทางความคิด เป้าหมายในเรื่องของการแต่งงานจะถูกเลื่อนออกไปและมาแทนที่ด้วยความปรารถนาในด้านอื่นก่อน โดยผู้หญิงโสดที่มีฐานะปานกลางจะสร้างความมั่นคงให้ตนเองก่อนที่จะตัดสินใจแต่งงาน

ขณะที่มิติด้านสุขภาวะทางเพศของกลุ่มผู้หญิงโสดในสังคมเมืองพบว่า รูปแบบการรับรู้และเข้าใจถึงการมีชีวิตทางเพศที่รื่นรมย์ เป็นสุขและปลอดภัย การรู้สึกมีความพึงพอใจและมีความสุขทางเพศกับคู่ความสัมพันธ์ ปรากฏรูปแบบของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน การไปเที่ยว ดูหนัง พุดคุยกัน ปรีกษาปัญหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยที่ไม่จำเป็นจะต้องพัฒนาไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ แต่หากมีเพศสัมพันธ์เกิดขึ้นจะต้องเป็นการยินยอมพร้อมใจ และเป็นความสุขของกันและกันทั้งสองฝ่าย

ในมิติของการรับมือและต่อรองกับมุมมองของสังคม ผู้หญิงโสดทุกคน มีวิถีการปกป้องตนเองในรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณค่าในตนเอง ศักยภาพที่ตนเองมีในด้านอื่น ๆ และการยึดมั่นต่อการพัฒนาตนเอง แม้ว่าในบางแง่มุมกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงโสดยังไม่ถูกปลดปล่อยจากการกดทับหรือความคาดหวังของสังคมโดยสิ้นเชิงจากภูมิหลังประสบการณ์พื้นฐานที่ถูกหล่อหลอมจากขนบแบบเดิม ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลมาจากครอบครัว โรงเรียนและสังคมที่อยู่ในชนบท ก่อนจะถูกปรับเปลี่ยนไปเมื่อได้รับการศึกษาการคบหากับกลุ่มเพื่อนที่มีไลฟ์สไตล์แบบเดียวกัน การย้ายถิ่นฐานมาสู่สังคมเมือง หรือด้วยวัยวุฒิที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในแง่มุมมองของชุดความคิดเรื่องเพศวิถีแบบเดิมยังคงกำกับและมีอิทธิพลต่อมุมมองความคิดของกลุ่มผู้หญิงโสดนี้อยู่

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าค่านิยมหรือขนบแบบเดิมจะมีอำนาจและฝังลึกในกระบวนการคิดของกลุ่มผู้หญิงโสดที่ศึกษา แต่ผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถชี้ให้เห็นว่าในพื้นที่ของความเป็นสังคมเมือง กลุ่มผู้หญิงโสดสามารถแสดงอัตลักษณ์ตัวตน และเพศวิถีของตนเองได้ รวมถึงการใช้ชีวิตทางเพศ (sex life) มีสิทธิในการใช้ชีวิตและการแสวงหาความสุขทางเพศของตนเองได้อย่างเป็นอิสระ รวมทั้งมุมมองเชิงลบที่สังคมมีต่อผู้หญิงโสดไม่ได้มีส่วนที่ส่งผลกระทบต่อตัวตนและแบบแผนการดำเนินชีวิตในปัจจุบันมากนัก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์จากครอบครัวของผู้หญิงโสดในสังคมเมืองที่มีผลต่อเพศสภาวะ และเพศวิถี
2. ควรมีการศึกษาตัวตนทางเพศ และเพศวิถีในกลุ่มผู้หญิงโสดในสังคมบริบทอื่น ๆ เช่น ผู้หญิงโสดในพื้นที่ชนเมือง ผู้หญิงโสดในชนบท เพื่อหาข้อเปรียบเทียบและทำความเข้าใจในมุมมองที่อาจคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันในวิถีการใช้ชีวิตแบบคนโสดในสังคมบริบทอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- Dixon-Muelle, R. (1993). The Sexuality Connection in Reproductive Health. *Studies in Family Planning*, 24(5), 269-282.
- Miller, L. R. (2021). Single women's sexualities across the life course: The role of major events, transitions, and turning points. *Sexualities*, 24(1-2), 226-251. <https://doi.org/10.1177/1363460720922754>
- Park, Y., Impett, E. A., & MacDonald, G. (2021). Single's sexual satisfaction is associated with more satisfaction with singlehood and less interest in marriage. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 47(5), 741-752. <https://doi.org/10.1177/0146167220942361>.
- Træen, B., & Kvalem, I. L. (2022). Satisfaction with singlehood and sexual activity. *Sexuality & Culture*, 26(5), 1621-1638. <https://doi.org/10.1007/s12119-022-09961-x>
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). วารสารเพศวิถีศึกษา: เพศวิถีศึกษากับเพศวิถีปฏิบัติในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดိုင်ตุลา.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2551). เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดิโหมะ ที โอะหะยะเน็น และพิมพัลย์ บุญมงคล. (2555). รวมพลคนรู้เรื่องเพศ: 30 ปีของวิวัฒนาการเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีในสังคมไทย. *วารสารเพศวิถีศึกษา*, 2, 27-60.
- ธัญดา บุรณวุฒิ. (2553). ความสุขของผู้หญิงโสด อายุ 35 ปีขึ้นไป. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉันทดา บุรณวุฒิ และณัฐสุดา เต้พันธ์. (2554). รายงานเบื้องต้น: ภาวะความสุขของผู้หญิงโสดวัยมากกว่า 35 ปี. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, 19(3), 199-207.

ทิพวรรณ ศิริสัมพันธ์, สิริรัฐ หนูสี, และณัฐชนัน ฐิตพันธ์รังสฤต. (2562). การครองโสดของผู้หญิงในยุคโลกาภิวัตน์กับเศรษฐกิจในเมืองไทย. วารสารธรรมศาสตร์, 38(3), 27-44.

ปราโมทย์ ประสาทกุล และปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์. (2551). ความไม่สมดุลของประชากรชายและหญิงของประชากรไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศุทธิดา ขวณวัน, ปิยวัฒน์ เกตุวงศา. (2562, 4 กรกฎาคม). ทำไมผู้หญิงไม่แต่งงาน: ผู้ชายหายไปไหน. การประชุมวิชาการประชากรและสังคม 2557: การเกิดกับความมั่นคงในประชากรและสังคม. https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/03/2557_conference_full.pdf

